

Department
for Environment
Food & Rural Affairs

Scottish
Government
Riaghaltas
na h-Alba

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dyddiad: 16/10/23

Annwyl sefydliad,

CYNGOR I FILFEDDYGON AR FRWSELA CANIS

Rydym yn ysgrifennu atoch i amlinellu ein hargymhellion mewn perthynas â *Brwsela canis*, yr ydym yn cydnabod ei fod yn broblem sy'n dod i'r amlwg i anifeiliaid anwes yn y DU, perchnogion ac, wrth gwrs, y proffesiwn milfeddygol. Mae'r camau gweithredu a argymhellir yn y llythyr hwn yn rhai cynghorol a gwirfoddol, hyd nes y caiff rhagor o dystiolaeth ei chasglu ac asesiadau eu cynnal i lywio newidiadau polisi priodol.

Clefyd heintus yw brwselosis cŵn a achosir yn bennaf gan y bacteria, *Brwsela canis*. Yn hanesyddol, mae'r DU wedi bod yn rhydd o *Frwsela canis*, ond rydym yn gweld niferoedd cynyddol o achosion sy'n gysylltiedig â mewnfario cŵn. Pathogen milheintiol yw *Brwsela canis* ac er bod nifer yr achosion o'r haint a gofnodwyd mewn pobl yn brin, mae'n debygol y gall rhai grwpiau o bobl, fel plant dan 5 oed, pobl oeddrannus a phobl sydd â systemau imiwnedd gwan, brofi symptomau mwy difrifol os cânt eu heintio.

Gall pobl sy'n delio â chŵn wedi'u mewnfario o darddiad anhysbys neu gŵn bridio a all ddod i gysylltiad â chŵn wedi'u mewnfario, wynebu mwy o risg o *Frwsela canis*. Cafodd ein hasesiad diweddaraf o'r risgiau sy'n gysylltiedig â *Brwsela canis* ei gyhoeddi gan y grŵp Goruchwyllo Heintiau Pobl ac Anifeiliaid a Risg (HAIRS) ac mae ar gael yn [Human Animal Infections and Risk Surveillance group \(HAIRS\) - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/groups/human-animal-infections-and-risk-surveillance). Mae'r asesiad yn cadarnhau er bod y risg i'r boblogaeth ehangach yn isel iawn, mae'r tebygolrwydd o amlygiad a chanlyniadau yn cynyddu mewn achosion lle mae cyswllt agos â chi sydd wedi'i heintio. Byddwn yn parhau i weithio gydag Asiantaeth Diogelwch Iechyd y DU (UKHSA) ac yn rhoi rhagor o ddiweddariadau fel y bo'n briodol.

Mae'n bosibl na fydd haint mewn cŵn yn arwain at arwyddion clinigol amlwg neu gall achosi amrywiaeth o arwyddion clinigol o ddifrifoldeb amrywiol. Gall y rhain gynnwys arwyddion atgenhedlol fel erthylu, anffrwythlondeb a chŵn bach gwan, discosbondylitis, cloffni, gwendid yn y cyhyrau, lymffadenopathi ac arwyddion amhenodol fel syrthni a cholli pwysau.

Nid yw clefyd mewn cŵn sydd wedi'u heintio â *Brwsela canis* yn hysbysadwy ond yn sgil diwygiadau i Orchymyn Milheintiau 1989 a wnaed yn 2021, mae'n rhaid rhoi gwybod os canfyddir bod y pathogen yn bresennol. Drwy wneud hynny, rydym wedi gallu monitro nifer yr achosion dan amheuaeth er mwyn gweld a oes tystiolaeth o broblem ehangach o drosglwyddiad parhaus ym mhoblogaeth cŵn y DU, ac rydym yn hyderus mai problem sy'n gysylltiedig â chŵn wedi'u mewnfario a ddefnyddir at ddibenion bridio yw hon o hyd ar y cyfan.

Er mwyn helpu i wella dealltwriaeth o'r clefyd ymhlith gweithwyr milfeddygol proffesiynol, mae'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion (APHA) wedi creu Taflen Wybodaeth Gryno [Canine Brucellosis: Summary Information Sheet \(defra.gov.uk\)](https://www.defra.gov.uk/canine-brucellosis-summary-information-sheet) sy'n cynnwys rhagor o wybodaeth, gan gynnwys sut i reoli'r haint. Mae rhai sefydliadau milfeddygol hefyd wedi llunio canllawiau ar y clefyd hwn.

Diagnosis: rydym yn argymhell y dylech gymryd samplau o'r cŵn yn eich gofal i'w profi, pan fydd arwyddion clinigol amlwg a phenodol sy'n codi amheuan o frwselosis cŵn, yn enwedig y rhai sydd â hanes o gael eu mewnfario neu sydd wedi bod mewn cysylltiad agos â chŵn wedi'u mewnfario.

I gael gwybodaeth fwy penodol am y profion a argymhellir, darllenwch ein dogfen atodedig sy'n cynnwys cwestiynau cyffredin. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth am sut i gyflwyno samplau i labordy APHA i'w profi, gan gynnwys samplau o dramor, yn ogystal â chostau profion a gwerthoedd penodolrwydd a sensitifrwydd diagnostig.

Ein Labordy Cyfeirio Cenedlaethol ar gyfer *Brwsela canis* yw labordy APHA yn Weybridge. **Er mwyn canfod haint *Brwsela canis*, rydym yn argymhell y dylid gwneud dau brawf serolegol, sef *Brwsela canis* SAT (TC1032) a *Brwsela canis* iELISA (TC0116).** Os bydd y naill brawf neu'r llall yn bositif, yna ystyrir bod y sampl yn serolegol bositif. Os bydd y ddau brawf yn negatif, yna ystyrir bod y sampl yn serolegol negatif. Nid yw gwerth diagnostig rhai profion eraill fel profion llif unffordd wedi'i ddilysu eto gan y Labordy Cyfeirio Cenedlaethol (APHA Weybridge).

Triniaeth: yn anffodus, nid oes protocol triniaeth cyson effeithiol ar gyfer brwselosis cŵn. Yr unig ffordd o ddileu'r risg o drosglwyddo brwselosis cŵn yn llwyr yw drwy ewthaneiddio'r anifail sydd wedi'i heintio. Lle nad yw perchnogion yn dymuno ewthaneiddio, rydym yn argymhell y dylai camau lleihau risg gael eu cymryd ar gyfer anifeiliaid positif er mwyn lliniaru'r risg o ledaenu'r haint i anifeiliaid eraill, perchnogion a staff milfeddygol sy'n trin a thrafod yr anifeiliaid hyn.

- Lleihau cyswllt anifeiliaid positif â chŵn eraill a phobl i'r eithaf er mwyn lleihau'r tebygolrwydd y caiff pobl ac anifeiliaid eraill eu hamlygu i lefelau uchel o facteria.
- Osgoi bridio anifeiliaid positif ac ystyried eu niwtro.
- Dylai personél milfeddygol ddefnyddio cyfarpar diogelu personol effeithiol wrth gyffwrdd neu drin cŵn wedi'u heintio.

- Rhaid hefyd ystyried triniaeth wrthficrobaidd, yn enwedig cyn llawdriniaeth, gan nodi y gall triniaeth wrthfriotig leihau'r risg o ledaenu'r haint ond ni fydd yn clirio haint *Brwsela canis*.

Byddwn yn ysgrifennu at ddarpar berchnogion cŵn a sefydliadau sy'n ystyried mewnforio cŵn bach a chŵn yn eu llawn dwf, neu brynu ci a fewnforiwyd yn flaenorol yn ogystal â bridwyr cŵn, i'w cynghori i ofyn am gyngor milfeddygol ac ystyried cynnal profion ar gŵn cyn eu bridio a chyn penderfynu eu mewnforio neu'u hailgartrefu yn y DU. Byddem yn ddiolchgar iawn pe gallech hefyd gynghori unrhyw ddarpar fridiwr, sefydliad ailgartrefu neu unigolion i sgrinio anifeiliaid am haint *Brwsela Canis* cyn penderfynu eu mewnforio neu'u hailgartrefu yn y DU.

Diolch am eich cymorth a'ch cefnogaeth barhaus gyda'r mater hwn.

Yn gywir,

Professor Christine Middlemiss CB
UK Chief Veterinary Officer

SHEILA VOAS

Chief Veterinary Officer (Scotland)

Meddyg Richard Irvine
MRCVS
Prif Swyddog Milfeddygol
Llywodraeth Cymru

Dr Richard Irvine MRCVS
Chief Veterinary Officer
Welsh Government